

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Sovjeti aretirali ameriškega novinarja v Moskvi zaradi vohunjenja — ZDA trdijo, da je incident v celoti zrežirala KGB

MOSKVA, ZSSR — Preteklo sredo so agenti sovjetske tajne policije aretirali Nicholasa Daniloffa, novinarja ameriške tenske revije U.S. News & World Report in ga obtožili vohunjenja. Daniloff se je bil srečal z nekim sovjetskim znancem, ki mu je izročil nekaj dokumentov. Takoj nato je bil Daniloff aretirán. Sovjetski predstavniki trdijo, da je preiskava v teku. Daniloff je v KGB ječi Lefortovo v Moskvi.

Ameriška vlada je takoj protestirala aretacijo Daniloffa in trdila, da je celo zadržala KGB. Sovjeti naj bi ukrepali zato, ker želijo izpustitev oz. izmenjavo Daniloffa za sovjetskega državljana Gennadija Zaharova, uslužbenca Združenih narodov, ki je bil aretirán 23. avgusta in obtožen vohunjenja. Zaharov, ki tako kot Daniloff, nima diplomatskega statusa, je še vedno v zaporu v New Yorku.

Včeraj sta Daniloffa obiskala njegova žena in sin. Ruth Daniloff je odločno zaničala, da bi bil njen mož vohun in je rekla, da je v ozadju KGB.

Larry Speakes, tiskovni predstavnik Bele hiše, je rekel včeraj, da zahtevajo ZDA brezpogojno izpustitev Daniloffa. Dodal je, da ZDA želijo kljub temu incidentu nadaljevanje priprave za srečanje med predsednikom Reaganom in sovjetskim voditeljem Mihailom Gorbačovom. Dobro poučeni viri v Reaganovi administraciji ne izključujejo možnosti nekakšne izmenjave, po kateri bi bil Daniloff izpuščen oz. izgnan iz ZSSR.

Najmanj 67 ubitih v letalski nesreči v Los Angelesu — Trčila sta potniško in privatno letalo — Preiskava v teku

LOS ANGELES, Kalif. — Včeraj popoldne sta trčila v zrak nad tem mestom mehiško potniško letalo DC-9, last družbe Aeromexico, in privatno letalo tipa Piper. Obe letali sta treščila na tla, ubitih je bilo vseh potnikov in članov posadke na obeh letalih. Letalo DC-9 je padlo v predmestje Los Angelesa Cerritos, pri silovitem trčenju z zemljo je nastala eksplozija in požar, ki je zajel 16 privatnih hiš, deset katerih je pogorelo do tla. Reševalci še niso ugotovili, koliko oseb, živečih v teh hišah, je bilo ubitih, še vedno pa pogrešajo najmanj deset oseb. V nesreči je doslej znanih 67 žrtev. Na mehiškem letalu je bilo najmanj 27 Amerikancev.

Zakaj je do trčenja v zraku prišlo še ni znano. Obdukcija pilota privatnega letala pa je ugotovila, da je imel leta srčni infarkt nekaj časa pred nesrečo. Kot kaže, kontrolorji poletov v Los Angelesu privatnega letala niso nikoli opazili na svojih radarskih ekranah in niso bili v stiku s pilotom.

Sovjetska potniška ladja se potopila po trčenju s sovjetsko tovorno ladjo na Črnem morju — Število žrtev menda veliko

MOSKVA, ZSSR — Preteklo nedeljo ponoči je sovjetska potniška ladja Admiral Nahimov trčila s sovjetsko tovorno ladjo Pjotr Vasev na Črnem morju blizu Novorossiska. Admiral Nahimov se je zelo hitro potopila, pravijo Sovjeti, kar daje sklepati, da se je zelo veliko potnikov in članov posadke utonilo. Na ladji naj bi bilo več kot 1000 potnikov in članov posadke. Admiral Nahimov je bil zgrajena v Nemčiji že l. 1925, dolga 525 čevljev z nosilnostjo 17.053 ton. To drugi svetovni vojni je prišla v sovjetsko

last kot vojni plen. Tovorna ladja Pjotr Vasev je bila japonske izdelave z nosilnostjo 18.604 ton. V trčenju ni bila veliko poškodovana in je sodelovala v reševalni akciji, kateri so se pridružile druge ladje, med njimi tudi več vojaških.

Sovjetska zveza uradno še ni poročila o številu žrtev, ustanovljena pa je bila posebna preiskovalna komisija, kateri načeljuje član vodilnega politbiroja Geidar Alijev. Potopitev Admirala Nahimova je že tretja taka nesreča v Sovjetski zvezi v zadnjih letih. Letos se je ob novozelandski obali potopila sovjetska potniška ladja. V nesreči je izgubil življenje član posadke. Pred tremi leti pa je potniška ladja na reki Volga trčila v most. V tej nesreči je menda bilo ubitih do 200 potnikov.

CIA bo pospeševala prizadevanja za odstranitev Kadafija — Libijski voditelj poudarja tesnost odnosov s Sovjetsko zvezo

WASHINGTON, D.C. — Pretekli mesec naj bi bil predsednik Reagan odobril načrt, po katerem bo CIA pospeševala svoja prizadevanja za odstranitev libijskega voditelja Moamarja Kadafija. CIA bo med drugim rekrutirala Libijce, ki želijo strmoglaviti Kadafija in finančno podpirala libijske skupine v Libiji in tujini, ki delujejo proti Kadafiju. Obenem bo ameriška diplomacija pritiskala na ameriške zaveznike v Evropi in drugod po svetu za politično in gospodarsko izoliranje Libije.

Uradno ameriško stališče je, da so ZDA pripravljene ponoviti napad na Libijo, ako bi od Libije vodeni teroristi zopet izvedli akcije zoper ameriške državljane in objekte.

Včeraj je Kadafi v glavnem mestu Tripoliju slovesno praznoval 17. obletnico svojega prihoda na oblast. V dolgem govoru je histerično napadal predsednika Reagana, poudarjal pa prijateljstvo med Libijo in ZSSR. Sovjeti so že nadomestili vso vojaško opremo, uničeno v ameriškem letalskem napadu letos, je dejal. ZSSR bo tudi izpolnila svoje dolžnosti do Libije, je dejal Kadafi, saj se borimo za iste končne cilje. Ko je Kadafi opazoval vojaško parado, je ob njem sedel podpredsednik sovjetske vlade Pjotr Demičev.

— Kratke vesti —

Tehran, Iran — Iranci poročajo, da so njihovo enote odprle uspešno ofenzivo na severnem delu fronte z Irakom. Iranci trdijo, da so ofenzivo zavrnili in da je padlo več tisoč iranskih vojakov. Ta mesec gre iraško-iranska vojna v svoje sedmo leto.

Kišinev, ZSSR — Preteklo nedeljo zjutraj je močan potres prizadel moldavijsko republiko v ZSSR in vzhodno Romunijo. V Kišinevu, glavnem mestu Moldavije, je bilo porušenih ali poškodovanih 2.300 poslopij, ubita ena oseba, ranjenih pa več sto. Gmotna škoda v Romuniji menda ni velika.

Durban, J. Af. — Včeraj je eksplodirala bomba, nastavljena v trgovini v tem mestu. Ranjenih je bilo 18 oseb, v glavnem belci in Indijci. Predstavniki policije je trdil, da nosijo odgovornost za napad črnski teroristi.

Harare, Zim. — Začelo se je zasedanje 101-članske Organizacije nevrščenih držav. Organizacije bo menda zahtevala gospodarski in politični bojkot Južne Afrike, nikaragveški predsednik Daniel Ortega pa je kritiziral ameriško politiko do Nikaragve.

Iz Clevelanda in okolice

Koncert—

Fantje na vasi slovensko javnost vljudno vabijo na svoj celovečerni koncert, ki bo v soboto, 13. septembra, ob 7. uri zvečer v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Na koncertu bo sodeloval Alpski sekstet, ki bo igral za ples po koncertu. Vstopnice so v prodaji in jih lahko dobite pri članih ali če pokličete eno sledečih tel. števil: 391-7225, 946-9607, ali 289-2559.

Koristen tečaj—

Tisti, ki bi se radi naučili pravilno plesati polke in valčka, so vabljeni na sestanek jutri, v sredo, zvečer ob 7.30 v prostorih Euclid Civic Center (prej Euclid Shore Center šola) na trojnem križišču E. 222 St., Lake Shore Blvd. in Babbitt Rd. Tečaj bo vodila — če bo dovolj zanimanja — gdč. Jane Jakšič, več let plesalka pri Kresu. Ako se bo tečaj organiziral, bo pouk brezplačen. Pridite na sestanek jutri zvečer!

Vpisovanje—

To soboto se bo začel pouk v Slovenski sobotni šoli pri Sv. Vidu. Od 9. do 9.30 bo vpisovanje v otroški vrtec. Članek na str. 2.

Novi grobovi

Emma Gallien

V nedeljo, 31. avgusta, zjutraj je na svojem domu v Clevelandu umrla 83 let stara Emma Gallien, rojena Uršič na Ravnah, Slovenija, od koder je prišla v ZDA l. 1957, žena Domenica (Dominika), mati Domenica ml. (pok.), hčerka Jerneja in Marije (Koren) Uršič (oba že pok.). Pokojniččin brat in dve sestri živi izven ZDA, tri sestre pa so že pok. Zaposlena je bila pri Aetna Cleaning Co. ter članica Kluba upokojencev na St. Clairju. Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda, 1053 E. 62 St., jutri, v sredo, v cerkev sv. Vida dop. ob 9.30 in od tam na Kalvarijo pokopališče. Na mrtvaškem odru bo danes pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

James Hocevar

V sredo, 27. avgusta, je v Euclid General bolnišnici umrl 76 let stari James Hocevar z E. 236 St., rojen na Aurori, Minn., od koder je prišel v Cleveland l. 1919, samostojno zaposlen kot vzdrževalec in popravljalec gostilniških naprav 51 let, do svoje upokojitve l. 1970, mož Barbare, roj. Sporcic, oče Dale-a in Dennisa, 3-krat stari oče, brat Alana (pok.) in Ann Snyder. Privatni pogreb v oskrbi Želetovega zavoda je bil pretekli petek na pokopališču Vernih duš. Družina bo hvaležna za darove v pokojnikov spomin Slovenskemu domu za ostarele.

Skupno sv. obhajilo—

Oltarno društvo fare sv. Vida bo imelo skupno sv. obhajilo to nedeljo pri osmi sv. maši, ob 1.30 pop. bo pa sestanek v društveni sobi. farnega avditorija.

Odlično praznovanje—

Preteklo nedeljo popoldne in zvečer je na Slovenski pristani praznoval svojo 10-letnico priljubljeni glasbeni ansambel Alpski sekstet. Udeležba ob sijajnem vremenu je bila zelo velika, peli so tudi Fantje na vasi.

Piknik—

To soboto popoldne in zvečer prireja ADZ svoje letno pečenje školjk in stekov piknik na svojem rekreacijskem središču v Leroyju. Člani ADZ in njih prijatelji vabljeni!

Kartna zabava—

V petek, 12. septembra, bo v avditoriju šole pri Mariji Vnebovzeti kartna zabava, katero prireja pomožni odsek Slovenskega doma za ostarele. Vabljeni!

SNPJ dnevi—

Od preteklega petka do včeraj so bili v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. in na SNPJ farmi na Heath Rd. v Kirtlandu tako imenovani SNPJ dnevi, ki jih je organizirala Clevelandska federacija SNPJ društev. Navzočih je bilo več članov SNPJ glavnega odbora, ki so vedeli marsikaj povedati o prihajajoči konvenciji SNPJ. Menda bo prišlo do nekaj zelo važnih odločitev za to po številu članov in vrednosti premoženja največjo slovensko bratsko organizacijo.

Maša za gen. Rupnika—

V nedeljo, 14. septembra, ob 10.30 dop. bo v cerkvi Marije Vnebovzete sv. maša za generala Leona Rupnika. Tako se bodo navzoči v molitvi spomnili 40-letnice njegove mučeniške smrti. Tabor DSPB vabi vse člane in ostale Slovence, da se te sv. maše udeležijo.

Festival v Milwaukeeju—

Ta petek in soboto bo na univerzi Wisconsin v Milwaukeeju slovenski festival. V petek zvečer bo glasbeni in umetnostni program v Fine Arts Theatre, v soboto bosta pa govorila o slovenski zgodovini dr. Bogdan Novak, prof. zgodovine na univerzi Toledo v Ohio in prof. Ciril Žebot, slavnostni govornik ob 25-letnici Slovenske pristave.

VREME

Pretežno sončno danes z najvišjo temperaturo okoli 77° F. Spremenljivo oblačno jutri z najvišjo temperaturo okoli 79° F. V četrtek delno do pretežno oblačno z možnostjo dežja. Najvišja temperatura okoli 81° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche

NAROČNINA:

Združene države:

\$33 na leto; \$18 za 6 mesecev; \$15 za 3 mesece

Kanada:

\$42 na leto; \$27 za 6 mesecev; \$17 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$45 na leto; za petkovo izdajo \$25

Petkova AD (letna): ZDA: \$18; Kanada: \$22;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$25

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$33.00 - year; \$18.00 - 6 mos.; \$15.00 - 3 mos.

Canada:

\$42.00 - year; \$27.00 - 6 mos.; \$17.00 - 3 mos.

Foreign:

\$45.00 per year; \$25 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$18.00 - year; Canada: \$22.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio
POSTMASTER: Send address change to American Home
6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103
Published every Tuesday and Friday except the first 2 weeks in July and the week after Christmas.

No. 65 Tuesday, September 2, 1986

Sramotni zid sredi Evrope

Pravkar je minilo 25 let, odkar je moskovski samodržec Nikita Hruščov ukazal potegniti skozi sredino nemškega glavnega mesta Berlin pregrajo iz bodeče žice, da bi ustavil masovni pobeg iz sovjetsko zasedene cone v ostale tri cone pod upravo zahodnih zaveznikov. Ukrep je bil v polnem soglasju z izredno osebno tjo tega slikovitega posebnosti na vodilnem mestu Sovjetske zveze. Svetovnemu javnemu mnenju je zastal dih ob tem škandaloznem dejstvu, a obsodba in odpor sta se kazala zgolj v kopici besed in protestov tudi od strani demokratičnih zaveznikov, namesto da bi bili poslani na lice mesta svoje bojne edinice in z njimi pregrajo podrli.

Živo se spominjam tistih dni, ki jih štejem med najtežje v izpolnjevanju svojih nalog, čeravno nisem bil v Berlinu, marveč v New Yorku. Mednarodna politična akcija, pri kateri je igrala glavno vlogo Amerika, je stuhtala in započela obsežno organizirano propagandno misijo izurjenih nemških propagandistov, ki naj bi razburkala svetovno javno mnenje v protest zoper dogodek v Berlinu. Za latinsko Ameriko so izbrali kot organizacijski center Christian Democratic Union of Central Europe (CDUCE) v New Yorku, ki je prek kršč. demokracije res imela dobre zveze z latinskimi politikami in organizacijami. Šef newyorškega urada CDUCE sem bil podpisani, a v uradu sem bil trenutno sam s tajnico, pomočniki so bili na dopustu (avgust!). Tako je padla vsa ogromna teža organiziranja načrta in dirigiranja, kakor tudi vsa odgovornost tega načrta na moja ramena, ki so se šibila od preobremenjenosti. Vendar je stvar dobro stekla, a uspeha ni bilo nobenega. Namesto delati takšne dvomljive podvige, bi bilo mnogo bolj učinkovito, ko bi tedanji predsednik Kennedy dal Hruščovu vedeti, da bo žična ovira s silo odstranjena, če tega sam ne napravi; kakor tudi se prilizovati Nemcem z znanim vzklikom v zahodnem Berlinu: Ich bin ein Berliner ...

Iz prvotne žične ovire je tekom let nastal čez Berlin 13 čevljev visok betonski zid, dolg celih 69 milj, ki ga pa Nemci nočejo imenovati s pravim imenom Mauer, marveč se poslužujejo besede Wall, ki pomeni isto kot enak izraz v angleščini: napis ali zapora, ali pregrada. Mauer pa označuje pravi, pristni zid ali steno, ki meri na jetnišnico.

Takšno pojmovanje je izrazil ob 25-letnici tudi komunistični »boss« Vzhodne Nemčije Erich Honecker, ki je besedoval takole: »Široko razpredena denarna špekulacija se je začela razvijati, ogromno materialnega lastništva so iztihotapili iz (vzhodno-nemške) države in visoko izvežbane delavce izvabili z očitnim namenom, da bi destabilizirali gospodarstvo. Dne 13. avgusta 1961 smo tem pojavom napravili konec.« Res pove statistika, da je pred izgradnjo zidu pribežalo 2,700.000 Nemcev na Zahod, in prvih 12 dni avgusta 1961 tik pred zaporo meje je rojilo v zahodni Berlin nič manj kot 47,000 pribežnikov iz komunističnega raja.

Od tedaj dalje je bil prebeg na Zahod prek zidu zelo nevaren in riskanten podvig, vendar je kljub temu uspelo 39,000 vzhodnih Nemcev premagati mejo, a 184 je pri tem izgubilo življenje od krogel mejnih stražnikov na komunistični strani,

Slovenska šola pri Sv. Vidu začenja novo šolsko leto

CLEVELAND, O. — Lepo je uspel piknik Slovenske šole na naši Slovenski pristavi. Hvala vsem za tako velikodušno podporo: Staršem otrok, ki so ves dan trdo delali, da je bilo za vse preskrbljeno, odboru Slovenske pristave za lepo in uslužno sodelovanje, ter vsem prijateljem Slovenske šole za tako lep obisk!

Posebna nabiralna akcija vsakoletnega piknika je naš srečolov. Tudi ta je lepo uspel. Veseli so bili vsi nagrajenci in zadovoljni tudi tisti, ki pri žrebanju niso bili srečni pa jih je veselila misel, da so darovali za nadvse važno slovensko ustanovo. Navadno je glavni dobiček kolo. Letos pa sta za glavni dobiček ga. in g. Jože Stropnik podarila Slovenski šoli avtomatični odpiralnik za garažo. Odbor staršev se jima za tako bogato darilo najlepše zahvaljuje. Odpiralnika pa je bil vesel tudi g. Matija Grdadolnik, katerega listič je bil potegnjen za ta zadnji dobiček.

Dohitel nas je september. Povsod se odpirajo šolska vrata. Tudi svetoviška sobotna Slovenska šola spet kliče vso slovensko mladino. Začetek pouka bo v soboto, 6. septembra. Od devetih do pol desetih bo vpisovanje v otroški vrtec in razdeljevanje otrok po razredih, nato se bo začel redni pouk. Ob 11.30 bodo otroci pripravljene pred šolskim poslopjem, da jih starši spet poberejo.

Prav gotovo vsi želimo, da bi bila Slovenska šola uspešna. Same želje pa ne bodo zadostovale. Treba je resnega sodelovanja vseh staršev, da bo trud učiteljev rodovit. Starši morajo imeti zanimanje za to, kar se otrok v šoli uči in kaj mu je bilo dano za domačo nalogo. Če razumejo to odgovornost bodo poskrbeli, da bo šel otrok v šolo pripravljen in da ne bo zamujal.

Če se zavedamo, da so naš jezik in naše tradicije naši zakladi in da je te ohranjati naša skupna dolžnost, potem ne bomo dopustili, da bi se učitelji sami zaman trudili, ampak jim bomo pri njihovem vzgojnem delu stalno pomagali!

Odbor staršev

KAKO JE NA KOROŠKEM?

FOWLER, Kans. - Ko tole pišem, je komaj dober teden, odkar sem prišel s Koroške. Mnogi so me že klicali po telefonu, drugi me sprašujejo v pismih, kako je tam.

Vtisi, ki sem jih tam dobil, so zelo mešani. Kar bom napisal, niso moja mnenja, ampak onih, s katerimi sem govoril. In teh je mnogo: politiki, vzgojitelji, kulturni delavci in preprosti ljudje z dežele. Nima namena koga žaliti ali obsojati, zakrivati oči in ušesa pred problemi, je pa tudi neumnost.

Na žalost je največji problem dr. Matevž Grilc, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS). Kot najvišji politični predstavnik koroških Slovencev, si je izbral pot fraternizacije s komunističnimi voditelji v Sloveniji in nekaterimi na Koroškem. S tem dela prvič veliko škodo koroškimi Slovincem samim, kajti oni se ne strinjajo z nje-

govimi idejami in rajši volijo nemško stranko kot slovensko in je zato vedno manj Slovencev na Koroškem v številkah.

Drugič pa je njegovo postopanje voda na nemški mlin. Oni enostavno pritisnejo pečat komunista na vse Slovence in jim tako enostavno zanikajo mnoge svoboščine, ki jim pripadajo po državni pogodbi. Svoje mišljenje je javno pokazal na občnem zboru NSKS v februarju, kjer je javno napadel škofa Rožmana, Mohorjevo, Celovski Zvon, javno obsojil dr. Cirila Žebota kot vojnega zločinca, in ponavljal stare fraze o vojnih zločincih, izdajalcih, klerofašistih, za vse begunce po svetu. Ni pa imel niti ene besede kritike za komuniste, ki so umorili na tisoče poštenih, katoliških Slovencev in domala uničili celo generacijo slovenskih mož in fantov. Te, je rekel, ne bo kritiziral, čeprav dobro ve, kje so pravi zločinci in morilci.

okrog 3000 pa so ti stražniki žive zajeli in vrnili. Tekom let so se te številke stalno manjšale, tako da za tekoče leto poročajo samo 59 oseb, ki se jim je posrečilo premagati zid in priti v svobodo.

Ob spominjanju 25-letnice je na svobodni strani zidu bivši kancler Willy Brandt, ki je l. 1961 očital predsedniku Kennedyju, da ni podvzel ostrejših mer za odstranitev pregraje, v svojem govoru izjavil, da je bila neodločnost zahodnih zaveznikov zahtevati od Hruščova, naj žični plot podere, veliko razočaranje, njega pa je ta politika nagnila, da je kot kancler ubiral sprajljive korake do Sovjetske zveze (znani »Ostpolitik«). Danes pa ta socialistični voditelj priporoča »evropski mirovni red, v katerem bo kvaliteta meja med državami lahko spremenjena«.

Toda pričakovati bodoči razvoj v Evropi v smislu Brandtovih želja bi pomenilo dokaj piškavo upanje, da bi se meje spremenile. Ne sme se pozabiti, da je l. 1975 bila v Helsinkih slovensko podpisana listina, ki namesto formalne mirovne pogodbe potrjuje obstoječe meje. Listino je podpisala tudi Amerika (preds. Gerald Ford). Dokument sicer dovoljuje miroljubno spremembo meja, a v ostri rivaliteti med demokratičnim svetom in komunističnim blokom ni nobenega izgleda na tako sporazumno, mirno korekturo meja. Meje podirajo samo vojne, česar nas pa Bog varuj!

L. P.

Druga težava je pomanjkanje prave slovenske, katoliške, laične inteligence. Mnogi, ki končajo slovensko gimnazijo v Celovcu, gredo na razne nemške univerze, in ker jim Koroška sama ne more dati kruha in službe, se izgube po nemškem teritoriju in mnogi pozabijo, da so Slovenci. Idejne laične inteligence zelo manjka. Mnogi so mi zatrjevali, da je v rešitvi tega vprašanja, prvi korak v izboljšanje političnih razmer koroških Slovencev. Tam rabi-jo ljudi s hrbtenico, ki ne bodo sužnji niti Nemcem niti komunistom, ampak bodo zastopali in se borili za pravice in dolžnosti koroških Slovencev, brez ozira na to, kaj rečejo južni bratje ali Nemci.

Slovenski narod na Koroškem ima pravico samostojnosti po vseh božjih in človeških postavah in po državni pogodbi, ki jo je tudi Jugoslavija podpisala. Ves svet ve, da Jugoslavija ni doslej niti s pristom mignila, da bi Slovenci na Koroškem dosegli svoje pravice. Seveda, obljube so velike, naredili pa niso nič. Nobenega protesta še nismo videli, ki bi bil naslovljen na podpisnike avstrijske pogodbe, noben Jugoslovčan še ni obsojil krivičnih avstrijskih oblasti pred Združenimi narodi. In kljub vsemu temu, se jim Grilc poklanja in obiskuje vse komunistične kongrese v Ljubljani in drugje.

Vse to so politične slepote. Videl sem pa tudi mnogo drugih, zelo razveseljivih reči. Prva je seveda Mohorjeva družba, ki že 130 let, kot verska družba, nadaljuje duhovno, idejno in kulturno delo na Koroškem, po Slomškovih načelih. Mohorjeva je največja in najmočnejša trdnjava slovenstva in krščanstva na Koroškem in vsak zavedni Slovenec, kjerkoli na svetu, bi moral podpirati to ustanovo, ki se stalno bori proti vsem sovražnikom Slovencev.

Modestov Dom za fante in Slomškov Dom za dekleta sta dve ustanovi, brez katerih bi bila vzgoja in izobrazba koroške mladine nemogoča. V teh domovih lahko naša mladina stanuje, ko obiskujejo Slovensko gimnazijo v Celovcu.

Vzgoja v domovih je odlična, res krščanska, idejna in slovenska, vzgojitelji pa se dobro zavedajo svojih velikih in odgovornih dolžnosti.

Komunisti seveda vse to dobro vedo, zato so zgradili v Celovcu svoj Mladinski dom, kamor vabijo fante in dekleta in jih sprejmejo celo brez vsake odškodnine, brezplačno za stanovanje in hrano. Seveda tam jih vzgajajo v svojih levičarskih idejah. Lansko leto so jih imeli kakih 60. V Mohorjevih domovih pa jih je bilo 142.

Jasno je, da v Mohorjevih domovih ne morejo imeti študentov zastoj. Istočasno pa je za mnoge revne študente nemogoče plačevati vzdrževalnine, zato jim lahko tu mi največ pomagamo. \$500 plača malo več ko eno tretjino letne vzdrževalnine. Dolar je namreč se-

(dalje na str. 3)

Naše življenje pred uradno 70-letnico

NEW YORK, N.Y. - V času od mojega zadnjega zapisa kronike svetocirilske iz New Yorka, ki se je končal sredi julija, smo nad našim mestom dobili v ozračje pravo morečo soparico, ki nas je gnjavila in pritiskala k tlom. In v takšnem ozračju, pa še v počitniškem obdobju ter razpršenosti naših slovenskih ljudi po Njujorškem, nikakor ni pričakovati bujnega in spodbudnega življenja pri Sv. Cirilu na Osmi, čeprav smo padli takorekoč skorajda v zadnji mesec dni pred praznikom 70-letnice naše fare.

Kljub temu, da je bil nedeljski obisk desete slovenske maše ob vseh teh nedeljah bolj podoba pasjosti v našem ozračju, vendarle se je opravljalo skorajda zadnje delo v pripravah za ta praznični dan. Jerry Koprivšek, ki je spet zbral naše cerkvene pevce v pravi zbor, je imel z njimi redne tedenske vaje.

Kako je na Koroškem

(Nadaljevanje s str. 2)

daj zelo nizko napram šilingu. Pred dobrim letom je bilo 500 dol. kar 10 tisoč šilingov, danes pa prinesejo samo 7.500. Tule res poprosim vse rojake v Ameriki in Kanadi, da bi čim več pomagali. To je dejansko vse, kar moremo narediti za naše koroške brate in sestre in vem, da moja prošnja ne bo zaman.

Kaže, da je tudi revija Celovški Zvon prišla do prelomnice, da si uredniki ne bodo dali diktirati od Beograda, in bodo lahko »svobodno in konstruktivno reševali probleme, ki zadevajo celotno narodno telo«, kot se je izrazil dr. Reginald Vospornik, glavni urednik revije.

Eno je jasno: Koroška je del nas, to je naša zemlja, to so naši ljudje, ki jim moramo pomagati. In resna pomoč je samo v vzgojitvi odločne, slovenske, katoliške inteligence, ki bo vodila ta delček našega naroda v boljšo bodočnost.

V preteklih mesecih sem prejel sledeče darove za koroške študente: N.N., Kansas \$500; N.N., Kalif., \$500; Gojko Starc, Kalif., \$100; N.N., Fla., \$500; Jacob Beznik, Milwaukee, Wis., \$500; Marko Kranjc, Macomb, Ill., \$60.

Prisrčna zahvala v imenu staršev in študentov. Vse darove lahko pošiljate na moj naslov in jih bom takoj poslal na Koroško.

Fr. John Lavrih
P.O. Box 38
Fowler, Kansas 67844

Ivan Blejec je v tem času precejkrat prišel na Osmo in opravljal dela, potrebna okoli novega cerkvenega Baragovega okna, ki je nared pripravljen za blagoslovitev že vse od junija sem. V tem času je Ivan s pomočjo Karla Klesina temeljito očistil cerkev, tako, da so tla spet dobila potreben blesk, ki ga že niso imela na leta.

Kristina Zajc je zaključila svoje naporno delo v nabiranju oglasnih čestitk za praznično brošuro ob tem pomembnem jubileju svetocirilske slovenske skupnosti.

Miro Zupančič je skončal svoje tehnično delo v pripravi te jubilejne brošure, do tiste stopnje sicer, da je vse prevzel glavni tehnični del tiskarski strokovnjak Ivan Kamin, ki jo bo dokončno s pomočjo uradnega fotografa Gosarja izoblikoval in dotiskal.

To je bilo delo v teh pasjih tednih opravljeno za našo obletnico skorajda nevidno očem naših faranov, še manj pa očem naših srenjčanov, za katere se nadajamo, da jih bomo videli vsaj ob priliki tega jubilejnega slavlja slovenskega sv. Cirila na Osmi.

Da ni bilo že lani čudovite Ludvikove zamisli nedeljskih popoldanskih maš na domačijah naših faranov, bi bile vse te nedelje za našo skupnost zares pasje, ker redki smo bili — skorajda prerediti — ki smo stalno obiskovali domačo cerkev. Župnik, oče Robert se je vrnil iz počitnikovanja prav v to njujorško splošno in slovensko pasjost. Vendar so nam dale Ludvikove nedelje drugo, bolj življenjsko podobo.

Za nedeljsko popoldne 27. julija je bilo oklicano, da bo maša na domačiji Jožeta Vodlana v Westchestru. Kar 67 nas je bilo. Mašo je spet opravil p. Stanko iz Ljubljane, strežnik mu je bil frančiškanski semenišnik Andrej, prav tako naš poletni gost iz Ljubljane. Bralca pa sta bila gosta iz Koroškega, sestra dr. Zdravka Inzka in mož, ki sta ravnokar prišla v to našo deželo na poročno potovanje.

Človek se kar nehote vzradosti, ki sliši zvočnost slovenske besede iz ust koroškega rojaka, vzraščene iz tistega dela slovenske zemlje, koder je zibel našega naroda bila, koder ta jezik pokopavajo še skorajda tisoč let, pa še živi. Zato nikar ne bíte po nepotrebnem za našo govorico v Sloveniji. Bíte po partiji, ki je glavni vzrok stisk in razprtij na Slovenskem in na Jugoslovanskem.

Svoboda je potrebna našim Korošcem, in svoboda je potrebna tudi našim ljudem na Slovenskem. Vsaka prava svoboda je pozitivna, ne rušilna. Takšna pa mora biti tudi borba zanj. Skušnje med drugo svetovno vojno nam to zgovorno dopovedujejo.

Vodlanovi so prostor lepo pripravili za mašo, po njej pa je postal prijetno veselilni. Menda prav radi tega je spet pri nekaterih oživela misel na potrebo nekega stalnega poletnega prostora za našo njujorško slovensko skupnost. Trenutno pa še ne morem zapisati, ali smo že prišli iz mrtve točke v tem oziru.

Naslednjo popoldansko mašo smo imeli spet na Long Islandu na domačiji Georgea Mosquina v Spring Riverju (10. avgusta). Nekaj manj nas je bilo kot pri Vodlanovih, po maši pa smo bili veselejši, ko je iz svojega meha Karl Klesin potegnil slovenske melodije, v ozračje je namreč hitela napoved, da so se njujorški Slovenci tod zbrali.

Ob tej priliki sem spet videl Babnika in ženko, ki mi je povedal, da k Vodlanovim niso mogli priti, ker so imeli v širši rodbini krst. Krstili so prvorojenca, ki se je rodil sinu Andreju Babniku in ženi. Seveda zato je tudi sin dobil ime Andrej. Fantek je bil krščen v cerkvi, v kateri sta se Andrej in žena poročila, blizu njegovega doma in službe v okraju Putnam.

Ravno v tem tednu, ko to pišem, pa Babnikova hčerka Marija, ki je poročena z Nečetom Zupanom, pričakuje svojega četrtega otroka, ki bo morda punčka, da bosta imela dva lepa para otrok. Ta bo prav zagotovo krščen pri slovenskem Sv. Cirilu; tako nam bo pomagal ohranjati našo slovensko faro na Njujorškem.

Povedati pa moram, da nas je v tem času spet obiskala smrt. Začetkom julija je umrla Ema Vidmar, ki je živela v Glendalu. Njena mati je bila sestra našega umrlega dolgoletnega cerkvenega ključarja Vinca Ovca. Oče pa je bil Habjanov iz Stoba-Domžale. V našo cerkev ni hodila, vendar v srenji je bila poznana med našimi starejšega rodu.

Tako so naši ljudje na Njujorškem odmaknjeni od farnege središča in jih ne znamo več pritegniti, ker za večino teh v večini naši pri cerkvi ne vedo. Nikdar niso hodili v mrliške zale kropit umrle Slovence starejšega rodu. Osebnost sem to pred leti delal. Prav na Long Islandu je še precej razpršene slovenske krvi. Vendar naši mladi, ki žive tam, se zanj ne zanimajo, zato skupnost premineva, ki je bila enkrat močna.

Spominjam se, kako je bilo skoraj pred 40 leti, ob moji vrnitvi v rojstno deželo Ameriko. Obstal sem tu ob sv. Cirilu namesto, da bi šel k Sv. Vidu v Cleveland, kjer me je č.g. Ponikvar krstil — kar dvakrat.

NI NAM VSEENO...

Ta članek je izšel v avstralskem verskem in kulturnem mesečniku »Misli« (štev. 5, maj 1986) in sicer na uvodniškem mestu. Urednik je p. Basil A. Valentine, OFM. Ur.

Po nekaj letih miru se je po Avstraliji zopet razvnela gonja: love na »vojne zločince«, ki naj bi v skupinah povojnih beguncev prišli v Avstralijo. Če hočem biti iskren, se mi zdi zadeva izguba dragocenega časa vladne policije, ki ima gotovo kaj važnejšega na sporedu v obrambo avstralske svobode in demokracije. Pa tudi državne oblasti naj bi se raje posvetile reševanju gospodarskega položaja Avstralije, ki ni rožnato, kot pa da izgublja-

Prvič za smrt in drugič za življenje. Tako mi je dal možnost, da sem že več kot polovico svojega in sv. Cirila življenja preživel ob tej njujorški postojanki. V njegovo zgodbo se zato vpleta tudi moja.

Pred včerajšnjim v ozračju že ni bilo več pasjosti. Bila je lepa poznopoletna, skoro jezenska nedelja. Na Osmi nas ni bilo pri deseti maši niti za Gospodovo omizje, ko je za nas posvetil vino in kruh. Na domačijah Toneta Babnika in Jožeta Groma pa se nas je zbralo kar okoli 90. Pri dveh sosedih pač, katerih družine so se razvejale, vsled tega pa je bilo lepo pogledati na zbranost pri maši. In še toliko živ-žava med nami! Vendar sem pomislil, koliko od teh bo našo skupnost ohranjeno, ko že zdaj ne prihajajo vano.

Oče Stanko je daroval ponovno Gospodovo daritev, in nam tudi ponavljal Njegovo besedo o vratih, ki vodijo v božje kraljestvo. Slišali smo o ozkih in širokih vratih, o lahkotnostih in naporih. Moderni človek se naporom rad izogne. Živimo pač v obdobju tehnološkega napredka in uživanje življenja je prijetnejše kot pa njega trpljenja. Vendar je to dano le nekaterim, drugim pa trpljenje.

Že pred mašo smo se porazdelili po teh dveh domačijah. Le lep oltarni prostor nas je povezal v eno samo družino. Po maši smo šli nekateri na Babnikovo plat, drugi na Gromovo. Jaz sem bil na Gromovi in ni mi bilo žal. Karl Klesin je harmoniko svojo nategnil, Bogdana pa svoj glas še tu preskušala do skrajnosti, kar je pritegnilo dve mladi Slovenki, Marijo in Elo iz Belgije, nečakinji Jožetove ženske, in bilo je petja, da je odmevalo v gozd sosedni in prek jezera gladine.

Judita Prelogova pa je hodi-la iz ene plati na drugo ter nabirala ljudi za omizja, ki se naj zasedajo v dvorani v Ridgewoodu, ko bo cerkvena svečanost in program končan na Osmi za 70. obletnico slovenskega sv. Cirila v New Yorku. To bo v soboto, 13. septembra. Začetek je napovedan za 4. uro popoldne. V Ridgewoodu se bo nadaljevalo ob pojedini in plesu, pa upajmo tudi v življenjskem veselju...

Tone Osovnik

jo čas za prazne debate izganjanja strahov ter mahanja v prazno.

Saj ni nobena tajna, da ima vsa zadeva politično ozadje. Najlaže je napasti nasprotno stranko s še tako neokusnimi in neosnovanimi očitki, da se le s tem kaj doseže v lastno korist. Žal tu ni ozira na dobro ime kogar koli, na katerega leti blato ter bo morda ostal umazan za vedno. In »vojni zločinec« je krilatice, ki pride od časa do časa tako zelo prav za razgibanje duhov...

Vse to je seveda dobrodošlo novinarjem, ki kujejo dnevne zanimivosti in morajo sleherni dan hočeš-nočeš napolniti vse časopisne strani. Tudi ta zadeva ni ostala le pri napadih in debatah med politiki. V dnevnikih smo brali naslove kot »Are we harboring Nazi criminals here?« in podobno. Vse to je tudi služilo kot kaj uporabna vsebina radijskim in televizijskim poročilom kakor tudi programom kot npr. »Nazis in Australia«. In odprlo je celó pot TV-programom o času stalinistične revolucije na Slovenskem. Dve leti so jih pripravljali, kot sem slišal, da so zdaj z njimi izrabili ugodno priliko.

Ob koncu zadnje vojne je bilo po Evropi na stotisoče beguncev, ki so bežali z rodne grude, ali pa se niso hoteli vrniti v domovino, kjer je zavladala rdeča diktatura. V vojnih razmerah so izgubili dom, morda celo svojce, razočarani so bili nad zmago rdečih režimov: ti so po vojni maščevalno sodili vsem, ki so jim bili idejno kakor koli nevarni. V upanju, da ni ves svet tako krivično podel, so iskali dežele miru in demokratičnih ureditev, kjer bi lahko pričeli novo življenje.

Avstralija jih je sprejela lepo število, tudi del naše slovenske begunske družine, za kar smo ji hvaležni. Kmalu je lahko občudovala njih poštenost in žilavo voljo do dela. Brez njih prihoda bi naša nova domovina danes drugače izgledala. Da, tudi begunci so ji pomagali v veliki meri do ekonomskega razmaha in blagostanja, ki danes žal tako očito pada in propada.

Če je bil med tako množico novodošlih kak vojni zločinec, pa še to je treba prej dokazati, bi bil to res tako majhen odstotek, da je danes — po štiri-desetih letih — zelo krivično skoraj načrtno zbu-jati sumnje do vseh takratnih beguncev ter jih znova postavljali na tehtnico.

Še za sezname »vojnih zločincev« in »narodnih izdajalcev« takoj po vojni vemo, koliko je bilo — vsaj pri nas — na njih imen nedolžnih oseb, katerih edini zločin je bil, da so odklanjali komunizem. Pa naj bi res kaj veljala ta krilatice, če jo na koga pritisnejo da-

(dalje na str. 4)

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300

1053 E. 62. cesta 431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

V Sloveniji nedotaknjena gozda ni več — Zdravih le 43,8% gozdov

Med naravnimi lepotami Slovenije tako domačini kot turisti vedno omenjajo krasne gozdove. V zadnjih letih pa je postalo jasno, da gozdovi v Sloveniji hitro propadajo, kar velja tudi za večji del vsaj srednjeevropskega prostora. Rastjoča skrb ekologov v Sloveniji in tudi večja skrb in zanimanje javnosti je sprožila vrsto razprav, od katerih spodaj objavljamo članek iz tednika *Dolenjski list* (št. 24, 12.6.1986). Ur.

S slovenskega mladinskega kongresa aprila v Krškem je boleče odjeknil podatek iz posebnega sporočila javnosti, da je v Sloveniji zdravih le še 43,8 odstotka gozdov. Vsi drugi nezadržno propadajo.

V podrobnostih se razlage o vzrokih umiranja gozdov, na katerega že nekaj let resno opozarjajo v razvitih državah, močno razlikujejo. Različne so tudi pojavne oblike umiranja. Vendar je enotna ugotovitev vseh strokovnjakov, da so škodljive snovi v ozračju odločilni vzrok za umiranje gozdov ter da je to celovita bolezen z zelo različnimi oblikami postopnega propadanja gozdov.

Umiranje gozdov je posledica slovenskega razvoja, prehitrega in nenadzorovanega, preveč umazane tehnologije. Več kot polovico slovenskih gozdov so načeli ali uničili kisli dež, dimi iz visokih tovarniških dimnikov, onesnažene vode itd.

Gozdarstvo samo seveda ne more preprečiti propadanja gozdov. To je široko družbeno vprašanje, vprašanje slovenskega obstoja. Kako bi si lahko obetali preživetje brez gozda, ki ima vrsto splošno koristnih funkcij za naravno ravnatežje? Neizmerno veliko znanja, prizadevanj, denarja in sreče bomo potrebovali za upočasnitev ali celo zaustavitve tega procesa. Na Bavarskem na primer, kjer je propadanje gozdov res bolj napredovalo kot v Sloveniji, računajo, da bodo za obnovo gozdov potrebovali 40 let.

Začetki tovrstne emisijske poškodovanosti gozdov na slovenskih tleh gotovo sovpadajo z zgodnjim industrijskim razvojem na prelomu stoletja. Točnih podatkov ni, poznan pa je primer kmeta Jakoba Mlinarja, ki je leta 1926 začel odškodninski postopek zaradi občutne škode v gozdovih, ki jih je imel v Mežiški dolini, kar je rodilo prve analize drevja, prizadetega zaradi prevelike vsebnosti žvepla v zraku.

Številne raziskave tega pojava, ki so bile v Sloveniji v letih 1926 do 1929, zaradi nesistematičnega proučevanja niso mogle dati prave slike stopnje poškodovanosti gozdov zaradi onesnaženosti zraka v Sloveniji. Posledice industrializacije pa so se na gozdovih najbolj boleče kazale v okolici Žerjava z rudnikom in topilnico svinca, Celja s cinkarno in

drugimi onesnaževalci in Zassava s premogovniki.

Prve rezultate sistematičnejšega proučevanja celotnega gozdnega prostora in prvo celovitejšo oceno površin in stopnje klasično emisijsko poškodovanih slovenskih gozdov je Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo objavil leta 1976. Zajel je 22 tisoč hektarov gozdov. Od ocenjenih je bilo 4.200 hektarov gozdov tako rekoč odpisanih, 17.800 hektarov pa vidno poškodovanih, vendar njihova eksistenca še ni bila ogrožena. Poleg tega so že takrat s kemičnimi analizami določili še 50 tisoč hektarov gozdov s tako imenovanimi nevidnimi poškodbami. Ker proučevanje ni zajelo vse Slovenije, so ta podatek že takrat ocenili za odločno premajhen.

Skupno ugotovljena škoda ob zaključnem prvem obdobju proučevanja tako imenovane emisijske klasike je najbližja strokovni oceni, da je bilo v Sloveniji pod vidnim ali nevidnim emisijskim udarom okrog 100 tisoč hektarov gozdov ali približno desetina vseh slovenskih.

V tem času so začeli nekateri večji sanacijski ukrepi pri vrsti velikih onesnaževalcev. Ponekod je šlo za resnično razbremenitev okolja, marsikje pa za posege, ki, v celoti gledano, niso veliko spremenili ali so problem le razpršili k še bolj oddaljenim sosedom. A vse skupaj je vendarle dajalo vsaj upanje, da se propadanje gozdov ne bo nadaljevalo s tako naglico. A se je. Presenečeni so celo največji pesimisti.

Podatki posebne komisije, ki je lani ocenjevala zaradi ožiga poškodovane gozdove v občinah Ravne, Slovenj Gradec in Titovo Velenje, so zastrašujoči. Opozarjajo, da je propadanje gozdov imeli lani takšne razsežnosti, da je ogroženo redno gospodarjenje z njimi. 65,2 odstotka gozdov na tem območju bi sicer imelo možnost za preživetje, če bi se stopnja onesnaženosti zraka takoj občutno zmanjšala.

V nasprotnem se postopno propadanje nadaljuje! 29 odstotkov tukajšnjih gozdov je že tako poškodovanih, da ne bi imeli stvarnih možnosti za preživetje niti v primeru takojšnjega zmanjšanja onesnaževanja zraka, 5,7 odst. gozdov pa je treba že izločiti iz rednega gospodarjenja.

Letošnji popis kaže, da je slabo zdravstveno stanje slovenskih gozdov nasploh, ne le gozdov v tistem delu Slovenije, kjer je vpliv velikih onesnaževalcev zraka na zdravstveno stanje gozdov najbolj očiten. Vidne znake propadanja, redke, presvetljene krošnje, porumenele vegetacijske organe, suhe vrhove, kaže okrog polovica slovenskih gozdov.

Propadanje gozdov v najbolj ogroženem delu Slovenije povzroča onesnaženje zraka in izjemno nizke temperature ter

suše. Lanski ožig drevesnih krošenj je bil po zunanjih znakih popolnoma enak tistemu iz leta 1977, le da so vse razsežnosti veliko večje. Plinska pozeba je nastala zaradi dolgoletnega delovanja prekomerno onesnaženega zraka in pogostih močnih izpustnih sunkov v kombinaciji z vremenskimi ekstremi.

Samo vremenskih nepravil nikakor ni mogoče okriviti, čeprav se nekateri nagibajo k temu, saj so bile tudi že hujše zime, a poškodb v gozdu, ki je bil drugače zdrav, ni bilo. Ožigi gozdov daleč proč od virov onesnaževanja pa pravijo, da so dokaz zelo različnih in veliko premalo znanih in raziskanih potov zračnih tokov in tudi gibanja onesnaženega zraka.

Lani je bil opravljen dokaj temeljit popis slovenskih gozdov. Strokovnjaki so se odločili za popis v 4 x 4-kilometrski mreži. Popis daje podatke o 1.600 hektarih gozdov, podatki pa se nanašajo z veliko mero verjetnosti na površino okrog 750 do 800 tisoč hektarov gozdov od dobrega milijona hektarov, kolikor naj bi jih bilo v Sloveniji.

Rezultati popisa so v grobem znani. Kar 56,2 odst. v popisu zajetih dreves kaže vidne zunanje znake umiranja gozdov v Sloveniji. Najbolj poškodovana in ogrožena drevesna vrsta v Sloveniji je jelka, ki je skoraj že odpisana, sledi ji smreka, ki je obolela v 73,9 odst. primerov. Poškodovani so tudi listavci in tako krepka tretjina bukev ni več zdrava.

Najbolj ogroženi so že po pričakovanju gozdovi v slovenjgraškem območju, na dolenjskem območju je nepoškodovanih še nekaj nad polovico gozdov, čeprav so med posameznimi gozdnimi gospodarstvi oz. območji velike razlike. Dejansko pa zaradi onesnaženega zraka v Sloveniji ni več nedotaknjena gozda, vsaj ne iglastega.

Rešitev? Gozdarski strokovnjaki jo vidijo samo v ozdravitvi in obnovitvi slovenskih gozdov. Zato pa je jasno, da bo treba najprej ukrepati drugje, ne v gozdovih, ampak tam, kjer je nujno treba zmanjšati onesnaževanje. Slovenski mladinci so na kongresu pokazali s prstom na nekaj takih onesnaževalcev, za katere naj bi izdelali in postopno izvedli program zmanjševanja emisije žveplovih in dušikovih oksidov ter drugih snovi, od vlade, republiške in zvezne, pa so zahtevali, naj z zakonom poskrbi, da nobena nova termoelektrarna, toplotna in drug projekt ne bodo zgrajeni brez čistilnih naprav. Cena ozdravitve gozdov bo zelo zelo visoka. Upati je, da jo bomo pripravljeno in sposobni plačati.

Z. Lindič-Dragaš

Rojaki! Priporočajte Ameriško Domovino svojim slovenskim prijateljem in znancem!

Fantje na vasi imajo koncert

CLEVELAND, O. - Moški zbor Fantje na vasi vabi na svoj celovečerni koncert, ki bo v soboto, 13. septembra, v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Začetek koncerta bo ob 7. uri, sodeloval bo Alpski sekstet, ki bo igral za ples in zabavo po koncertu.

Fantje na vasi so znani kot dobro izvežban moški zbor in radi pomagajo pri številnih slovenskih prireditvah. Pevovalja je od zborovega začetka Janez Sršen.

Fantje pojejo v čisti slovenščini in tako veliko prispevajo k ohranjanju slovenskega jezika v naši skupnosti. Prav je, da jim z lepo udeležbo na koncertu damo vzpodbudo in jih podpiramo. Napolnimo veliko dvorano v SND v soboto, 13. septembra!

NI NAM VSEENO

(Nadaljevanje s str. 3)

nes, po tolikih letih? Človeku se ob takem iskanju pravice obrača želodec. Na ves glas bi zaklical, da bi odjeknilo po vsej Avstraliji: **biti proti komunizmu še ne pomeni, da si nacist ali fašist!** Ni pomenilo med vojno in takoj po vojni, pa ne pomeni tudi danes!

Prepričan sem, da noben pošten značaj nima nič proti temu, da resnične vojne zločince zadene roka pravice. Ob tem se lahko samo čudimo, da jih še ni. Obenem pa je lahko vsak pošten človek mirne duše prepričan, da je po tolikem času komaj še kje kak posameznik, ki je imel srečo, da je došel ušel kazni — ni pa ušel težki vesti in božji sodbi na pragu večnosti.

A upira se mi tako očitna komunistična propaganda, ki hoče štiri desetletja po vojni umetno narediti vojne zločince in s pomočjo naivno naklonjenih oblasti predstaviti avstralskemu občestvu tako enostransko »pravico«. Nič težko ni raznim nezaželenim izbrancem z zavijanjem dejstev in polresnicami naprtiti zločine, ki jih niso nikoli zagrešili, etnične skupine pa z ustrahovanjem držati na uzdi. Kaj se mora res spet ponavljati kruta zgodba povojnih let? Si je ka-

tera koli etnična skupnost povojnih beguncev to zaslužila?

Pomislika je vredno tudi tole: odkrivanja nacističnih zločinov in zločincev kar noče biti konec. Kaj pa preganjanja, politični zapori in mučenja, umori in genocidi s komunistične strani po svetu, prav od leta 1917 pa do danes? Kje je pravica, kdo išče zadoščenje za žrtve sibirskih taborišč (še celo današnjih!), Katyna in našega Kočevskega Roga ter tisočev vrnjencev iz Vetrinja 1945, za žrtve madžarske vstaje 1956, ali Dubčekovega padca na Češkem 1968?

Kje je pravica za žrtve v Tibetu, Kitajski, Vietnamu, Kampučiji, Angoli, Afganistanu? In še in še... Milijoni in milijoni človeških bitij je izgnilo brez sledu in brez solza s strani namišljenih gorečnikov za pravico. Bi nam še o tej žrtvah kaj povedali pri političnih očitkih, v radijskih programih in na televizijskem zaslonu naše demokratične Avstralije? Če moramo poslušati le eno stran, je to znak, da prava demokracija tudi v Avstraliji izgublja tla pod nogami...

Le resnica nas bo osvobodila! Cela resnica in nič drugega kot resnica!

MALI OGLASI

IŠČEM

Ženska v pokoju išče 3 čiste sobice in kopalnico v bližini sv. Vida. Oglasite se na 5602 Carry Ave., zadaj zgoraj.

Housekeeper Needed

For a 3 bdrm. home in Bratenahl. References needed. Please call 268-3497. (64-65)

Hilgerts Berry Farm

Peppers-Beans: 5 kinds of each. Picked or pick your own. Mon.-Wed.-Sat. 8 to 6. Farm market open daily. Peaches, pears, apples, corn 1-800-Hilgert. Randolph, O. (64-66)

Hiše barvamo zunaj in znotraj Tapeciramo (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizararska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK Pokličite 423-4444 ali 729-1023 (x)

Za zanesljivost in stvarnost cen pri "kupovanju" ali prodaji Vašega rabljenega avtomobila se Vam priporoča slovenski rojak

Frank Tominc lastnik

CITY MOTORS

5413 St. Clair Ave.

tel. 881-2388

Kanadska Domovina

Dr. France Hočevar in vračanje slovenskih beguncev iz Koroške

TORONTO, Ont. - Skozi vsa desetletja od tiste dobe, ko so Angleži z lažjo in potvarami vračali jugoslovanske begunce (med temi tudi slovenske) Titu v pokol, mi je bilo neznan ime dr. Franceta Hočevarja, ki se je nemudoma po končani vojni z Angleži pogajal glede vračanja nasprotnikov stalistične revolucije v Sloveniji in Jugoslaviji.

Kot dr. Hočevar sam pravi v intervjuju z Markom Jenšterletom (objavljen pred meseci v A.D.), je bil on 12. maja 1945 poslan na Koroško, da se v imenu 4. jugoslovanske armade (Hočevar je bil politični komisar prve tankovske brigade v sestavi 4. partizanske armade, ki je takrat operirala na Primorskem), zamenjal polkovnika Boga Šiljegovića, ki je s prvimi odredi 4. armade prišel na Koroško. Ker ta ni bil sposoben, da bi se z Angleži pogajal o teh in podobnih stvareh, je bil iz Koroške odpoklican in ga je dr. Hočevar nadomestil.

Dr. Hočevar je bil poslan na Koroško z navodili, naj nemudoma stopi v stik s štabom britanskega 5. korpusa in mu stavi dve zahtevi: Prva je bila, da se dovoli partizanom stik s pobeglimi begunci, in druga, da Angleži vse te ljudi vrnejo, ker so se v času revolucije in vojne proti njim borili.

Prvo zahtevo so Angleži odklonili, ker partizanom niso mogli jamčiti njihovo varnost, za drugo so bili bolj dovzetni, kajti problem tisočev in tisočev beguncev na Koroškem jim je delal velike preglavice. Ustvariti so morali začasna taborišča in vse te ljudi prehranjevati. To brez dvoma ni bila lahka naloga. Zato so na zahteve Titovcev, da se vsi Jugoslovani vrnejo, zagrabili to misel vsaj tisti (četudi sta angleška in ameriška vlada temu nasprotovale), ki so bili posredno odgovorni za ta okupirani del Avstrije.

Tako je na pobudo reziden-

čnega ministra Harolda MacMillana v glavnem štabu feldmaršala Alexandra v Caserti, ki je 13. maja obiskal Celovec in se tam sestel z gen. Keithleyjem in njegovimi višjimi oficirji, to vprašanje bilo rešeno brez vednosti angleškega Foreign Office in ameriškega State Departmenta. (Tako trdi v svoji knjigi *The Minister and the Massacres* pisatelj Nikolaj Tolstoj.)

Vloga dr. Hočevarja je bila pri tem v toliko pomembna, da je angleškim vojaškim oblastem stavil že omenjene zahteve jugoslovanskih revolucionarnih oblasti, brez katerih bi morda Angleži ne reagirali tako kot so. Torej dr. Hočevar, četudi je ravnal le po navodilih, je soudeleženec in do neke mere kriv, da je prišlo do masovnega izročanja in pozneje masovnega pomora vrtnjenih.

(Izpolnjevanje povelj nadrejenih, ki so jih obtoženci prinesli na dan na procesih proti vojnim zločincem, so bila zavržena iz čisto moralnih razlogov. Kdor hoté ali nehoté sodeluje pri takih masovnih zločinih, ostane soodgovoren. Tako je odločilo sodišče v Nürnbergu.)

V intervjuju z Jenšterlem je dr. Hočevar izjavil tudi naslednje o sestanku zgodovinarjev, ki se je bil vršil na Brdu: »Srečanje je bilo posvečeno končnim operacijam za osvoboditev Jugoslavije in govorili smo tudi o vprašanju kvizlingov, ne samo slovenskih domobrancev. Mi takrat na Koroškem marsičesa nismo vedeli. Na primer tega, da je v Celovec 13. maja prišel MacMillan, ki je bil politični svetovalec v štabu pri feldmaršalu Alexandru. Pri Angležih zdaj veliko govorijo o tem, kako je z njihove strani potekala ta izročitev Jugoslovanom. Kdo je za to odločitev odgovoren? Angleži imajo tu več predpostavk. Sprašujejo se, ali je komandant petega britanskega

(dalje na str. 6)

Romanje v Midland bo 14. septembra

TORONTO, Ont. - V nedeljo, 14. septembra, ob 11. uri dopoldne se bomo zbrali pri slovenskem spominskem križu v kratki spominski svečanosti za tiste Slovence, ki so med zadnjo vojno in komunistično revolucijo in takoj po njej umrli nasilne smrti. Nemudoma po tej spominski svečanosti bo Križev pot, nato kosilo, po kosilu pa sv. maša v cerkvi.

Razpored romanja bo objavljen še v posebnih oglasilih in tudi na samem kraju zbirališča pri slovenskem spominskem križu.

O.M.

Ali Vam je znano...

....da so bili od komunističnih sodišč obsojeni na smrt le štiri duhovniki. V Ljubljani župnik Franc Cerkovnik in Peter Križaj, v Kočevju pa Franc Malovrh in Anton Šinkar.

....da so v Ljubljanski nadškofiji tri fare, kjer so komunisti umorili po dva duhovnika: Št. Jernej — župnik Franc Cerkovnik in kaplan Vinko Kastelic; Št. Rupert — župnik Franc Nahtigal in kaplan Franc Cvar; Hinje — kaplan Henrik Novak in kaplan Franc Kern.

....da so pred ustanovitvijo prve Vaške straže (17. julija 1942) komunisti umorili deset duhovnikov.

....da so bili vrnjeni kurati, štirinajst po številu, skupno z domobranci pomorjeni in da se za kraj njihove smrti in grobov še danes ne ve.

....da so ob svoji smrti bili duhovniki: deset mesecev - Franc Kern, kaplan v Hinjah; eno leto - Boriš Kerč, Tone Klobovs; dve leti - V. Kastelic, M. Šink, T. Polda, V. Zorman, Lojze Duhovnik; štiriinpetdeset let - V. Oblak, ob smrti star 76 let; štiriinštirideset let - J. Pravhar, ob smrti star 70 let.

....da so po končani vojni komunisti umorili 31 duhovnikov: Cerkovnik, Erzar, Jarc, Krašna, Križaj, Oblak, Perkan, Savelli, Strupi, Terčelj, Tom, Učak, Zavadlav, Goričan, Anton Kastelic, Pirec, Stupica in 14 kuratov.

....da so komunisti krivi smrti 77 duhovnikov in 34 bogoslovcev, Nemci 11 duhovnikov, Italijani 1 duhovnik, na Hrvaškem 8 duhovnikov, 5 duhovnikov pa so umorili še neznan morilci.

....da komunisti teh svojih zločinov še danes ne priznavajo in ne obžalujejo.

Po seznamu pomorjenih duhovnikov in bogoslovcev v Sloveniji pripravil
Otmar Mauser

Kanadski rojak!
Dopisujte v Ameriško Domovino!

ZANIMIVI NOVI DOKUMENTI

TORONTO, Ont. - Da tako imenovana NOB pod kamuflačo OF ni bila nič drugega kot stalinistična revolucija in borba za komunistično oblast v Jugoslaviji, je že več ali manj znano in dokazano. Sedaj so na razpolago dodatni dokazi za to, in sicer v poročilih raznih misij nekdanje OSS (Office of Strategic Services - sedanja CIA), ki so delovale na ozemlju Jugoslavije med drugo svetovno vojno. Pred kratkim so bila ta tajna poročila deklasificirana in so sedaj na razpolago javnosti.

Med prvimi, ki je ta poročila pregledal, je bil dr. Thomas K. Ford, profesor zgodovine in političnih ved na Mississippi koledžu. O vsebini teh dokumentov je v *Slobodi - Liberty*, ki izhaja v Chicagu, pod naslovom »RANGER: Last Mission to Mihailovich« napisal sledeči članek:

V noči med 2/3 avgustom 1944, so trije agenti OSS, ki so bili poslani k letalski posadki reševalne enote, dodeljeni petnajsti letalski eskadrili, s padali odskočili na ozemlje, ki je bilo v rokah nacionalističnih uporniških enot v Jugoslaviji. Namen te misije — s ključnim imenom »Halyard« — je bil, da najde in evakuira vse zavezniške letalce, ki so bili v varstvu čet generala Draže Mihajlovića. Pomembno je tudi dejstvo, da je ta misija vzpostavila neposredne stike med OSS in nacionalističnimi silami prvič po maju 1944, ko so bile te zveze pretrgane.

To priliko, ki jo je nudila misija Halyard, je izkoristil gen. William J. Donovan, direktor OSS, ki je pri predsedniku Franklinu D. Rooseveltu in gen. Henryju Maitlandu Wilsonu uspel dobiti dovoljenje odposlati v Srbijo moštvo obveščevalne službe. Gen. Donovan je o teh načrtih obvestil celo Tita in na njegovo presečenjenje od partizanskega voditelja ni bilo nobenega nasprotovanja.

Za voditelja te skupine, ki je bila znana pod imenom »Ranger« misija, je bil izbran polkovni poročnik Robert H. McDowell zaradi njegove temeljite izvežbanosti in izkustev na tem področju; gotovo je bil eden najbolj kvalificiranih zavezniških oficirjev, ki je kdaj bil poslan v Jugoslavijo. Več kot 25 let je preživel na Balkanu in na Srednjem vzhodu; med prvo svetovno vojno je bil član angleške obveščevalne službe, poučeval balkansko zgodovino na Michiganski univerzi in od l. 1942 služboval v centrali obveščevalne službe za Srednji vzhod.

McDowellova skupina, ki so jo sestavljali narednik-vodnik Mihael Rajacich, kapetan John Milodragovich, prvi po-

ročnik Ellsworth Kramer in radiotelegrafist Mike Devjak, je prispela v Srbijo 26. avgusta in se po nekaj dneh razšla, da bi tako pokrili več teritorija.

McDowellova odkritja, utemeljena na njegovih osebnih opazovanjih in po poročilih njegovih podrejenih, so splošno znana. Kar pa ni znano in kar tudi ni moglo biti znano vse do nedavnega deklasificiranja operacijskih poročil OSS, je primer, kako je sedaj McDowellovo poročilo potrjeno s poročili zveznih oficirjev s terena, ki so se nahajali pri partizanskih enotah. Kar tu sedaj sledi, je kratka zbirka McDowellovih bolj važnih zaključkov, katerim sledijo izvlečki iz različnih poročil ameriških zveznih oficirjev, ki so bili priključeni partizanskim enotam.

McDowell je poročal, da so njegovi ljudje imeli popolno svobodo kretanja na ozemlju, ki so ga držali nacionalistični uporniki, dočim je bila ta svoboda oficirjem pri partizanih zelo omejena.

(Skupina »Ash«) — Na področju Vojvodine: Članom te skupine je bilo dano »zelo malo svobode kretanja« in se jim ni dovolilo, da bi govorili s prebivalci.

(Skupina »Willow«) — Srbski partizanski glavni stan: Zaradi omejitve delovanja misije v drugi polovici oktobra, je vodja te skupine poročal, »da je od tega dne naša navzočnost« v Jugoslaviji kot vojaška misija postala brezpomembna.

(Misija »Geisha«) — Slovenija: Vodja te misije je poročal, da so bili partizani pripravljene sodelovati do septembra. Po tem času so vse informacije postale brez vrednosti.

(Misija »Spike«) — Makedonija: Vodja te misije je poročal, da so vselej vse informacije prišle iz istega vira in »partizani nam niso dovolili, da bi obiskali razne druge predele dežele«.

(Misija »Arrow«) — Hrvaška in Slovenija: »Nismo mogli dobiti dovoljenja, da bi šli in videli borbene čete v akciji. Naš glavni vir informacije je bilo poročilo, ki ga je izdajal partizanski glavni stan.«

McDowell je oporekal avtentičnosti teh partizanskih obveščevalnih komunikejev s trditvijo, da pretirano slikajo partizansko moč in da so prevarali zaveznike glede velikosti »osvobojenega« ozemlja, ki so ga partizani držali v Jugoslaviji.

(Misija »Redwood«) — Na področju 5. korpusa: Vodja te misije je pisal: »Obveščevalni bilteni so nam dani kadar se njim zdi. Večina so vsi zelo 'pobarvani' in kar se tiče voja-

(dalje na str. 6)

ŽUPNIJSKA HRANILNICA in POSOJILNICA "SLOVENIJA"

Vam nudi razne finančne usluge: Posojila za hiše, avtomobile, potovanja, študij itd. Vaši prihranki pa se obrestujejo po najvišji možni stopnji.

POSLUŽITE SE NAŠE SLOVENSKE FINANČNE USTANOVE!

URADNE URE

na 618 Manning Ave. Toronto Tel.: 531-8475
Torek — sreda 10 a.m. — 3 p.m.
Četrtek — petek 10 a.m. — 8 p.m.
Sobota 10 a.m. — 1 p.m.

na 739 Brown's Line, Toronto Tel.: 255-1742
Torek — sreda 10 a.m. — 3 p.m.
Četrtek — petek 1 p.m. — 8 p.m.
Sobota 10 a.m. — 1 p.m.

v Hamiltonu pri sv. Gregoriju Velikem Tel.: 561-9952
Vsak petek od 4h do 8h zvečer.

KOLEDAR PRIREDITEV

V »Koledar« pridejo prireditve društev in drugih organizacij, ki objavljajo v »Imeniku društev« vsak mesec. Vključene so tudi prireditve, ki so v uredniškem mnenju koristne za našo skupnost.

SEPTEMBER

12. — Ženski odsek pri Slovenskem domu za ostarele priredi kartno zabavo v šolski dvorani pri Mariji Vnebovzeti.

13. — Fantje na vasi priredijo koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Po koncertu ples. Igra Alpski sekstet.

14. — Vinska trgatev na Slovenski pristavi.

21. — Društvo SPD Cleveland priredi romanje v Frank, Ohio.

21. — Slovenski dom na West parku priredi ples. Igra Jeff Pecon orkester.

28. — Oltarno društvo pri Sv. Vidu priredi kosilo v avditoriju.

28. — St. Clair lovsko društvo priredi pečenje školjk na Lovski farmi, 6599 Ravenna Rd.

28. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi Vinsko trgatev. Kosilo opoldne, sledi veselica.

OKTOBER

4. — Proslava 30-letnice Baragovega doma, v avditoriju pri Sv. Vidu.

18. — Tabor, DSPB Cleveland priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

18. — Glasbena Matica poda večerjo, koncert in ples v SND na St. Clair Ave. Igra Don Slogar orkester.

18. — Klub slov. upokojencev v Nevburgu-Maple Hts. priredi večerjo s plesom v SND na E. 80 St.

26. — Slomškov krožek priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

26. — Občni zbor Slovenske pristave.

26. — Podr. št. 50 SZZ priredi kosilo ob svoji 55-letnici v Slov. domu na Holmes Ave. Pričetek ob 3. pop.

NOVEMBER

8. — Belokranjski klub priredi martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

Anton M. Lavriša

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)

Complete Legal Services
Income Tax-Notary Public

18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

Igra orkester Veseli Slovenci.

9. — Pevski zbor Jadran priredi koncert z večerjo in plesom v SDD na Waterloo Rd.

9. — Slovenski dom na West parku priredi ples. Igra Ray Champa orkester.

15. — Štajerski klub priredi martinovanje v dvorani pri Sv. Vidu. Igrajo Veseli Slovenci.

DECEMBER

6. — Slovenski Dom št 6 ADZ praznuje 75-letnico z večerjo in plesom v SDD na Recher Ave. Igra Joe Fedorchak orkester.

— 1987 —

JANUAR

31. — Tradicionalna »Prstavka noč« v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

FEBRUAR

21. — St. Clair lovsko društvo priredi Lovsko večerjo v Slov. nar. domu na St. Clairju.

Dr. France Hočever in vračanje slovenskih beguncev iz Koroške

(Nadaljevanje s str. 5)

korpusa ali pa kdo višje od korpusa, ali je to odločitev MacMillana, ki je tedaj prišel v Celovec (kajti šele potem je prišlo do izročitve) itd. Na britanski strani ni jasno, ali o tem resnično obstojajo dokumenti ali pa se ne želi pokazati, kdo je odgovoren. Na vsak način pa je zanimivo, da so britanski zgodovinarji na Brdu pri teh vprašanih operirali s številnimi detajli.

Na vprašanje, ki mu ga je Marko Jenšterle stavil, o nadaljnji usodi vrnjenih ljudi in če so angleški zgodovinarji o tem govorili, pa je dr. Hočever odgovoril: »Saj nihče ne ve, kaj se je v resnici zgodilo. Ne oni, ne mi.«

Kako more človek tako lagati! Saj danes že več kot pol sveta ve, kaj se je godilo v Kočevskem Rogu, Teharjih, Dravogradu, Mariboru, Škofji Loki in drugod v mesecu juniju 1945. Da dr. Hočever o tem ne bi ničesar vedel? Saj je sam bil navzoč skupno z angleškimi štabnimi oficirji, ko so tovorili v živinske vagone predane domobrance, in kot nekdanji politični komisar ni imel nobenih utvar, kaj te ljudi čaka onstran koroške meje.

»Lakirano pisanje in govorjenje«, kot to imenuje njegov tovariš Zdenko Zavadlav-Zdene, ga ne bo opravičilo njegove odgovornosti in sodelovanja pri tej za naš slovenski narod tako tragični epizodi naše narodne zgodovine. Kajti ta del naše zgodovine je pisan s krvjo desetisočev nedolžno pomorjenih.

Otmars Mauser

ških operacij in izgub tudi očitno netočni.«

(Misija »Spike«) — Med nemškim umikom skozi Jugoslavijo v oktobru, je vodja te misije zapisal: »Partizani so nam dali poročila, ki so nakazovala, da so izvedli veliko več operacij kot pa so jih v resnici.«

McDowell partizane dolži, da v kritičnem času v septembru in novembru 1944, ko so se nemške čete umikale iz Grčije in Jugoslavije, niso napravili nobenega resnega poskusa, da bi te čete zapletli v boj ali preprečili njihov umik.

(Misija »Redwood«) — Že zgodaj v juliju in avgustu je ta skupina poročala, »da so partizani zadovoljni, če gredo lahko Nemcem s poti in jim puste zapustiti deželo.«

(Misija »Spike«) — Ob obsegu nemškega premikanja je bilo vidno, da so jim partizani dovolili izhod in so zasedli mesta in vasi šele potem, ko so jih Nemci zapustili.

(Skupina »Ash«) — Vodja te misije je poročal o incidentu, ki se je zgodil, ko je močnejši partizanski odred le kakih 200 m oddaljen od nemških vojaških pozicij, šel mimo brez da bi prišlo do streljanja od ene ali druge strani. Po tem je vodja misije sklepal, da prevladuje splošno mnenje »živi in daj živeti«.

McDowell prav tako partizane dolži, da so v času, ko je bila njegova misija v deželi, pokončali manj Nemcev kot pa nacionalisti. Njegov narednik Rajacich je poročal, da je bil priča bojem med Nemci in četniki, kjer je padlo 65 Nemcev, 295 pa je bilo zajetih. Nadaljnjih 250 nemških vojnih ujetnikov pa se je nahajalo v njihovih rokah še iz prejšnjih akcij.

(Misija »Redwood«) — »Tu v glavnem stanu ne eksistira borbeni duh... Tu vlada popolno pomanjkanje organizacije in čeprav je bilo na tone orožja in municije odvrgnenih s padali, se ničesar od tega ne uporablja.«

(Misija »Spike«) — Pozno v oktobru je osebje »Spike« poskušalo partizane pripraviti, da bi blokirali ceste in uničili mostove, ki so jih Nemci rabili za svoj umik. Vodja misije je poročal, »da partizani temu nasvetu niso posvetili nobene pozornosti in so izvedli le nekaj jalovih in kratkih poskusov, da bi Nemce zaustavili.«

Vodja »Spike« je takrat v svojem poročilu zapisal tudi sledeče: »Položaj, v katerem se je Draža Mihajlovič nahajal, je sedaj lažje razumeti kot v prvi dobi vojske. Težko se je bilo odločiti, kateri sovražnik bo storil Jugoslaviji več škode. Prepričan je bil, da so Titovi

Kanadska Domovina

Zanimivi novi dokumenti

(Nadaljevanje s str. 5)

partizani za deželo večje zlo kot pa Nemci in je bil pripravljen boriti se proti njim tudi, če bi to pomenilo začasno kolaboracijo z Nemci. Mihajlovič nadaljuje boj za svobodno in demokratično Jugoslavijo, ki danes vsekakor ne obstoja.«

Predsednik Roosevelt, ki je reagiral na Churchillov pritisk, je ukazal odpoklic McDowellove misije. Na nasvet majorja Jamesa Klugmana, je OSS razmišljala evakuirati člane »Ranger« misije preko partizanskega teritorija, a so se premislili in se končno odločili za evakuacijo s teritorija, ki ga je držal Mihajlovič.

To se je zgodilo 1. novembra 1944 in v teku treh tednov je McDowell pripravil in predložil svoje poročilo. Njegovo poročilo se je potem takole razpečalo: Eno kopijo je dobil veleposlanik Robert Murphy, eno kopijo polkovni poročnik Richard Weil, originalno poročilo je dobil gen. Donovan, šest kopij in originalni osnutek je prvotno obdržal Robert

Joyce, ki je pozneje tri kopije izročil gen. Donovanu. Ostala poročila članov te misije niso cirkulirala. Neki uradnik OSS je potem s klasično izjavo ugotovil, da so McDowellove informacije »v nesoglasju« s prejšnjimi britanskimi poročili o stanju v nacionalistični Srbiji.

McDowellovo poročilo bi moralo vzbuditi resne pomisleke, ali je pametno nadaljevati z izključno podporo Tita in bi moralo vreči temno senco sumnje na vrednost prvotnih poročil glede moči in učinkovitosti partizanskega gibanja. Ker poročilo ni doseglo ne eno ne drugo, se da ugotavljati, do kakšne mere je bila zavezniška, zlasti pa britanska politika v Jugoslaviji pod političnim pritiskom in ne pod vojaškimi vidiki. V retrospektu so bili člani misije »Ranger« priče postopku, katerega izid je bil že naprej določen od politikov v imenu zaveznških strateških interesov.

Po Sloboda-Liberty, 25.VII.1986
priredil OTMAR MAUSER

Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italija, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$28.00, dvoposteljna soba \$39.00. Cenjenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija v začasno ločenem poslovanju. V PALACE HOTELU bo poskrbljeno za vaš čimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK:

DOBRODOŠLI!

PH-PALACE HOTEL, Corso Italiana 63
34 170 Gorizia-Gorica, Italy; Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I

“SLOVENIA RADIO PROGRAM”

HEARD COAST TO COAST
6 to 7 on Saturday evening E.S.T.
on N.B.N. Cable TV systems.

PAUL M. LAVRISHA
1004 Dillewood Rd.
Cleveland, Ohio 44119

Slovenci v Italiji:

»Naša prva skrb je obstoj in razvoj naše skupnosti«

Pogovor z Ivom Jevnikarjem, novim tajnikom Slovenske skupnosti

Mladika (Trst, štev. 5-6/1986)

Slovenska skupnost je na svojem 5. deželnem kongresu v Gorici dobila novega tajnika. Izvoljen je bil Ivo Jevnikar, ki je naši javnosti dobro znan tako na političnem kot na drugih področjih našega javnega življenja. Veseli smo te izvolitve, ker je to pomembna pomladitev v vodstvu stranke, pa tudi zato, ker je Ivo Jevnikar že več let med rednimi sodelavci naše revije in je tudi v našem uredniškem odboru. Veseli smo, čeprav bo zdaj brez dvoma manj razpoložljiv za naše delo. Zavedamo se odgovornosti, pred katerega postavlja ta nova obveznost, spričo stanja, v katerem se je znašla vsa naša skupnost, ki se je zaradi zamujanja zaščitnega zakona dala zaplesti nekakšni pasivnosti čakanja. Globalna zaščita tako dobiva naravnost mitičen pomen, ki nas paralizira. Kaj meni o tem novi deželni tajnik Slovenske skupnosti?

Odgovor: Slovenci v Italiji smo v boju za svoje pravice prestali več obdobij. Po prvem času pravega boja za meje oz. za ohranitev in uveljavitev Svobodnega tržaškega ozemlja je šlo za to, da se izpolnita načelni določili mirovne pogodbe in italijanske ustave o spoštovanju narodnih manjšin in o posebni zaščiti, ki je morajo biti deležne, da dosežejo dejansko in ne zgolj navidezno enakopravnost.

Po Londonskem memorandumu leta 1954 so se Slovenci na Tržaškem borili za uresničitev dokaj jasnih določil Posebne spomenice o manjšinskih pravicah, ki mu je bila priložena. Na Tržaškem in Goriškem so dolga leta trajali napor, da bi se sploh uzakonilo slovensko šolstvo, ki so nam ga dali zavezniki. Uspehi pri uresničevanju Posebnega statuta Londonskega memorandumu so bili redki in majhni. Kaj še, da bi veljavnost določil skušali uveljaviti na Goriškem ali celo v videmski pokrajini...

Tako so se upi osredotočili na ustavno obljubo po deželi Furlaniji-Juljski krajini, ki naj bi imela ravno zaradi naše prisotnosti poseben statut. Menili smo, da bo podoben statut za Dolino Aoste ali

Tridentinsko-Južno Tirolsko, ki jasno govorita tudi o jezikovnih in drugih manjšinskih pravicah, poleg tega pa nudita sredstvo poudarjene samouprave. A posebno deželo so ustanovili šele leta 1963, vsem pričakovanjem navkljub — brez pristojnosti za reševanje manjšinskih vprašanj!

To so znana dejstva, ki pa nam obrazložijo nastanek zamisli o globalnem zaščitnem zakonu. Ko so se vse prejšnje poti izjalovile, se je po vseh razočaranjih pokazala kot rešitev »globalna zaščita«, ki naj istočasno na vseh pomembnejših področjih zabriše posledice fašističnega uničevanja in postavi temelje za plodno in sodobno rast vse skupnosti. Zato pri njej ne gre le za jezikovne in šolske probleme, temveč tudi za gospodarska in prostorska vprašanja, za sodobna sredstva informiranja, podporo kulturi in prosveti itd.

To obdobje živimo že 15 let. Sprva — do Osimskih sporazumov — je kazalo, da uživamo Slovenci vse več simpatij, potem pa se je pokazalo, da je bilo veliko teh znakov le na površju.

Osimo sam je z dvoumnim manjšinskim členom po eni strani ponovil obveznosti italijanske države do nas, po drugi pa zaradi nacionalističnih reakcij (v novonastali Listi za Trst, a tudi znotraj »tradicionalnih strank«) spet potisnil naše vprašanje v »boljše čase«.

Dejansko pa čas dela proti nam. Pesimisti bi bili, če bi zanikali, da smo v povojnem času napredovali na mnogih področjih, da je naša skupnost v mnogočem kvalitetna, da so se odnosi med Slovenci in Italijani izboljšali. Vendar pomislimo, kaj bi bilo danes, če bi dobili zaščitna določila že pred nekaj desetletji!

Nekateri so se pred 15 leti vpraševali, ali ne bo bitka predolga, ali nas ne bosta družba in država medtem ošibili. To se je zgodilo, vendar bi tudi pri drugačni manjšinski strategiji naleteli na isto ali podobno pomanjkanje politične volje, da se naši problemi rešujejo.

Mogoče je pri nas res neko

pasivno čakanje na zaščito, ki naj vse reši. Naivno mišljenje, da bo tam rešitev tudi za najbolj podrobna in lokalna vprašanja. Vsekakor pa drži, da je sklicevanje na bodoči zaščitni zakon tudi orožje nasprotnikov, ki nam danes odrekajo to pa ono, češ da bo dovoljeno po zaščitnem zakonu. Čutimo tudi, kako skušajo na različnih področjih nižati raven že doseženih zaščitnih ukrepov, da bi ob dejanskem pripravljanju ali uveljavljanju zaščitnih določil ne imeli kakih »precedensov«, na katere bi se mi sklicevali.

Vprašanje: V zvezi s tem, katere cilje misliš postaviti v svoj program, da bi stranka lahko čim bolj zastopala slovenske interese? Katere so pravzaprav osnovne točke tega programa.

Odgovor: Osnovne točke Slovenske skupnosti bo v podrobnostih oblikovalo sicer novo vodstvo v celoti.

Nekaj misli pa bi lahko takoj navrgel.

Najprej bi omenil delo za globalno zaščito. To be še naprej naša skrb. Stališče Slovenske skupnosti je, da se moramo za zaščitni zakon boriti povezano v slovenski enotni delegaciji, istočasno pa tudi vsaka slovenska komponenta po svojih močeh in možnostih. Slovenska skupnost ima kot edina slovenska stranka v Italiji gotovo svoje odgovornosti in svoje poslanstvo. Kot članica šeststrankarske koalicije, ki vodi deželno upravo v Furlaniji-Juljski krajini in več krajevnih uprav na Tržaškem in Goriškem, ima pravico in dolžnost, da od svojih partnerjev, ki pač odločajo v Rimu, zahteva jasnih in pozitivnih stališč do naših pravic.

Zato se je SSK odločila za vrsto sestankov s strankami večine, na krajevni in vsedrjavni ravni. Začeli smo kar pri ministru za deželna vprašanja Vizziniju, ki ima nalogo, da pripravi vladni zaščitni osnutek, o katerem pa že dolgo ni ne duha ne sluha.

To naše prizadevanje, ki je v smeri skupnega cilja, torej zaščitnega zakona, so nekateri slabo razumeli ali pa so ga hoteli slabo razumeti. Čudi nas, da je kdo po tolikih letih sodelovanja v enotni delegaciji »zaskrbljen« zaradi teh naših korakov, ker se pač zdi, da sumničji, da bi SSK rada »razprodala« naše pravice! Odločno pa seveda zavračamo pristop, kakršen je na primer komentar v slovenskem glasilu Komunistične partije Italije Delu, ki podtika SSK, da je izbrala pot kompromisov, skrivnega pristajanja na protislovenska stališča, razbijanja enotnosti ipd.

Mi poudarjamo, da so vse komponente enotne slovenske delegacije avtonomne pri svojem delu. Vsaka bi morala pritiskati za dosego skupnega ci-

lja. Primerne so premišljene in dobro pripravljene enotne akcije, nujne pa so še akcije vsake izmed komponent. Mi smo predlagali, da bi končno prišli do enotnega zakonskega predloga, saj smo Slovenci šibki, ko enotno nastopamo za globalno zaščito, o kateri pa govorijo zakonski predlogi SSK, KPI, PSI. Poleg tega bomo pač morali pokazati resnično enotnost, ko bo vlada res predložila svoj osnutek in ga bo morala narodna skupnost kot taka ocenjevati in obravnavati. Če smo bili Slovenci tega zmožni v času posebne vladne Cassandrove komisije, bi morali to doseči tudi v prihodnje.

A dovolj o globalni zaščiti!

Slovenska skupnost bo morala še bolj kot doslej poudarjati načelo, ki ga zadnja leta podpira tudi Ustavno sodišče, da manjšinska zaščita ni pristojnost, ki si jo prilašča osrednja državna oblast, temveč obveza, ki jo morajo spoštovati vse oblasti in vsi organi v okviru svojih pristojnosti. Zato zahtevamo in od dežele in od občin in od ostalih stvarnejših, pogumnejših dejanj, brez čakanja za »globalno zaščito«. To velja za dvojezične napise, za poitalijančena imena naselij, pomoč kulturi, gospodarsko načrtovanje in druga področja.

Izkoristiti je treba torej vsako priložnost, da se tudi sproti krepki naša življenjska moč in da se zagotavljajo slovenske pravice.

Novo vodstvo ima seveda v načrtu posebej pomembno nalogo: organizacijsko okrepitev stranke, tudi v videmski pokrajini; pritegnitev mladih, ki kažejo vse več navdušenja za samostojno politiko; premoistitev nesporazumov, ki so v zadnjem obdobju nastali v sami stranki.

Najti je treba še priložnost za celovito razmišljanje o perspektivah in položaju naše narodne skupnosti, s pomočjo mislecev in strokovnjakov spregovoriti o dejanskih zahtevah skupnega slovenskega prostora, sožitju z večino, posebnem položaju Slovencev v videmski pokrajini, mešanih družinah, gospodarskih smericah.

Vprašanje: Slovenska skupnost je svoj čas bila za slovenskega matičnega politika »seizmograf slovenstva« na manjšinskem prostoru, a zdi se, da je takrat ostalo samo pri besedni ugotovitvi, drugače ni stranka v Ljubljani bila deležna nobene posebne pozornosti ali geste. Kaj ovira zbliza-

nje?

Odgovor: Slovenska skupnost kot samostojen subjekt želi predvsem pravičen in korekten odnos z oblastmi v matični Sloveniji in Jugoslaviji. Slovenija in Jugoslavija imata pravico, a tudi dolžnost, hudo odgovornost, da podpirata našo narodno skupnost in da si v mednarodnem okviru, predvsem pri dvostranskih odnosih med Italijo in Jugoslavijo, prizadevata za priznanje naših temeljnih pravic.

Med Slovenci v Italiji igra Slovenska skupnost kot narodnoobrambna stranka veliko vlogo, žal pa čutimo, da njeno delo ni dovolj upoštevano, pa čeprav so tudi uradni stiki urejeni.

Če bi primerjali naš položaj s položajem Južne Tirolske, bi opazili, da Avstrija — vsaj z javnimi dejanji — krepkeje podpira svojo manjšino pri odnosih, ki jih ima z Italijo. Z večinsko nemško stranko, Južnotirolsko ljudsko stranko, pa ima avstrijska vlada stalne posvete o uresničevanju »paketa« in o drugih vprašanjih.

Res je, da Slovenska skupnost med Slovenci v Italiji nima take vloge, kot jo ima Južnotirolska ljudska stranka med Južnimi Tirolci, vendar ima pri tem svojo krivdo tudi dolgoletno prišepetavanje ali celo neposredno navajanje k vključevanju v vsedrjavne italijanske stranke. O eni izmed dveh favoriziranih italijanskih strank — socialistični — lahko miho rečemo, da se ravno ne preteguje, da bi nam zagotovila manjšinsko zaščito. V njenih vrstah so na krajevni ravni celo nekateri dejanski nasprotniki zaščite.

Upoševati je treba potem, da na področju kulture, prosvete, gospodarstva, idejnosti še vedno nismo blizu zamisli o enakem spoštovanju in podpiranju vseh slovenskih sil v zajedstvu. Splošnejši pristop preferenčne pozornosti do enega dela manjšine vpliva pač na celotno skupnost, tako tudi na izrazito politično življenje.

Vprašanje: Niti dva dni po izvolitvi si bil že pognan med deželne tajnike, med katerimi izstopaš ne samo zato, ker si najmlajši, temveč tudi zato, ker si edini Tržčan. Kako misliš, da Slovenska skupnost lahko nadaljuje svojo vlogo v krajevnih upravah? Že davno se je otrsela želje, da bi se umaknila v svoj zaprti krog, se zanimala samo za slovenske stvari in škodoželjno gledala

(Dalje na str. 8)

Josef's

Now Featuring
Back to School
HAIRCUTS

5235 Wilson Mills Rd., Richmond Hts., O
461-8544 — 461-8545

Attention All Brides

The American Home Publishing Co. offers a complete line of Wedding Invitations and Accessories for the bride-to-be. Several books are available to choose from and all at a 20% discount for Ameriška Domovina subscribers.

Shop around and compare prices. You will agree the American Home offers the BEST IN QUALITY AND PRICES.

6117 St. Clair Ave.
Cleveland, OH 44103
Tel. 361-4088

ZORA PIŠČANC

PASTIRICA URŠKA

Nadaljevanje

»In vi verjete, gospod vikar?« je zaklical mežnar, še vedno v dvomu nad resnico.

»Izkazalo se bo samo, če je vse to res. Pojdite sedaj domov, ljudje; vrnite se mirno k vašemu delu in ne delajte nepotrebnega hrupa. Bog bo pokazal, kaj hoče.«

»Gospod, jaz moram k ljudem. Mati božja mi je to naročila.«

Vikar je strogo pogledal Urško v oči. A spričo nedolžnosti v teh očeh in miru, različen po njenem obrazu, je omilil pogled in ji rekel:

»Urška Ferligojnica, naredi to, kar ti narekuje srce.«

»Hvala, gospod,« se je Urška sklonila do vikarjeve roke in jo poljubila.

»Pojdi in pokliči mi Jana!«

Ko je pripeljala Jana pred zakristijo, so bila vrata še vedno na stežaj odprta. Vikar je klečal pod velikim križem z glavo, globoko pogreznjeno med dlani.

»Gospod,« je plašno rekla Urška, »pripeljala sem Jana.«

Zdelo se je, da je ni slišal. Šele čez čas se je dvignil.

»Že dobro, počakaj ga v cerkvi.«

Urška je tiho odšla in obstala na svojem običajnem mestu ob Marijinem oltarju. Ni mogla moliti. Čutila je, da se je njeno življenje popolnoma spremenilo. Nič več ni bila otroško brezskrbna kot prej. Težila jo je odgovornost, ki ji je bila naložena od nebeške Matere. Nestrpnost, da bi to nalogo čim prej in čim lepše izvršila, je bila tolikšna, da v njej ni bilo prostora za ponos, da je bila prav ona za to izbrana. Niso je prevzele besede blagovnanja in začudenja, ki

jih je od vsepovsod slišala. Skrb, ki je glodala v njej, je bila večja.

Kako naj začnem, kam naj grem? se je spraševala in niti pomislila ni, kaj vikar sprašuje Jana v zakristiji. V njej je bilo vse tako jasno. »Naredi to, kar ti narekuje srce,« ji je rekel vikar. Pa saj drugače tudi ne more, ne sme, četudi bi jo mučili in ji vse poti zaprli, našla bo novih, da izvrši zaupano ji nalogo. O tem je bila trdno prepričana.

»Jan, povej mi odkrito,« je medtem vikar položil roko na njegovo ramo in ga odvedel na sredo zakristije, »vse mi povej,« je ponovil, »kar veš.«

»Urška je bila tisto jutro izredno vesela in sproščena. Ovce so se mirno pasle, midva pa sva sedela na običajnem mestu, se pogovarjala, pela in molila. Nenadoma se je dvignil veter kakor pred viharjem. Urška je planila kvišku, rekoč, da gre pogledat za ovcami. Jaz sem obsedel na istem mestu in čakal, da se vrne. Bil sem nemiren, slutil sem, da se nekaj pripravlja.«

»K nevihti morda?«

»Da, tako sem sodil po svoji pameti. V notranjost pa mi je nekaj pravilo, da to ne naznanja nevihte. Začel sem moliti. Dolgo ni bilo Urške nazaj. Končno sem zaslišal ovce, ki so se bližale, Urške pa še ni bilo. Začelo me je skrbeti, vendar se nisem ganil z mesta, ker mi je Urška rekla, naj jo tam počakam. Končno je prišla. Že iz njene hoje sem zaslutil, da se je pripetilo nekaj izrednega. »Kaj si doživela, Urška?« sem jo vprašal. »Jan, ti veš?« mi je odgovorila.«

»Ali je bila začudena, ko te je to vprašala?«

»Ne preveč, gospod, tako se mi je zdelo, kakor da je nobena stvar več ne čudi. Potem je rekla: »Jan, Mati božja mi je naročila, naj ljudem povem, da ji na tem kraju sezidajo hišo.« »Urška, kako je to mogoče?« sem jo vprašal. Ona pa je nadaljevala Marijino naročilo: »in me milosti prosijo. To je sedaj moje poslanstvo, za to bom odslej živela in tudi umrla, če bo treba.«

»Je nisi vprašal za podrobnosti, kakšna je bila Mati božja, kako se je prikazala, kakšen je bil Ježušček?«

»Ne, nisem je vprašal, verjel sem.«

»Blaženi otrok,« je ganjenost prevzela vikarja, da se je s težavo premagoval.

»Potem sem ji rekel: »Urška, pomagaj ti bom.« »Spremljal me boš na poti k ljudem,« je rekla. »Spremljal te bom,« sem ji odgovoril.«

»Pa kako vendar, Jan? Oviral bi jo, ko pa ne vidiš.«

»Vem, gospod. A nekaj mi pravi, da bom Urško spremljal na njenih poteh k ljudem. Kako, ne vem, a trdno sem prepričan, da bo tako.«

Ko je Jan odšel, je vikar zapisal v svoje zapiske: Kamen je vzcvetel. Vrh Skalnice, kjer je samo skalovje, kjer ni vode ne dreves, kjer le ovce pulijo redko travo, se je na prvo pobinkoštno soboto leta Gospodovega 1539 Mati božja prikazala preprosti pastirici Urški Ferligojnici, po domače Piskovi. Naročila ji je, naj reče ljudstvu, da ji na tej gori sezida hišo in jo milosti prosi. Danes, prva pobinkoštna nedelja 1539, sem poklical Urško k sebi in jo zaslišal. V njenih odgovorih nisem našel laži. Za njo sem zaslišal še slepega Jana, ki je bil tisto soboto blizu kraja prikazanja in ni nič slišal, slutil pa je, da se je pripetilo nekaj izrednega. Trdno je prepričan, da bo Urški pomagal, čeprav je slep. Strašna kuga mu je pobrala vid. Nikdar več ne bo videl. Nad mano se dviga Skalnica. Če bo na njenem vrhu zablestela cerkev Mariji v čast, bo čudež dovršen, zakaj samo po čudežu bo na tistem skalnatem vrhu dozidana cerkev. Amen.

VI.

Prva pot med ljudi

»Ne boš gnala ovc na pašo?« je mati vprašala Urško naslednji ponedeljek.

Urška si je, sedeč na nizki skrinji, natikala grobe volnene nogavice. Materi ni takoj odgovorila, samo začudeno jo je pogledala. Nataknila si je še lesene cokle, na vrhu s slamo pletene. Snela je z žeblija za vrati platneno torbo in si jo vrgla prek ramen.

»Za kos kruha bi te prosila; ne vem kdaj se vrnem.«

»Kam pa greš, za božjo voljo, govori!«

»Ali ne veš, kakšna je sedaj moja naloga? Mater božjo moram ubogati. K ljudem grem, da jim povem Marijino

»Naša prva skrb je obstoj in razvoj naše skupnosti«

(Nadaljevanje s str. 7)

na težave drugih. Danes so termocentrala, izguba delovnih mest in drugo predmet skrbi in zanimanja tudi za slovenske predstavnike, sinhrono v Bazovici pa je slovensko vprašanje. Bo mogoče dobiti solidarnost drugih strank?

Odgovor: V deželni koaliciji sem res edini deželni tajnik iz Trsta, kar pa je pomembnejše: edini Slovenec sploh v strankarskem razponu pri nas. To ni moja izkušnja, temveč izkušnja prijateljev pred menoj na deželni in pokrajinski ravni: na nobenem pogajanju, tudi pri širših delegacijah, ni v zastopstvu drugih strank prisoten kak slovenski politik. Slovensko problematiko le izjemoma omenja kaka druga stranka. Solidarnost se največkrat meri z volivno ali drugačno koristjo.

Zato se je Slovenska skupnost že pred leti odločila, da sodeluje v upravnih večinah, če so programi zanjo sprejemljivi. Idealnih programov pač ne more biti, s prisotnostjo tam, kjer se odloča, pa se lahko kaj koristnega doseže za naše ljudi, ali vsaj prepreči kaj škodljivega. Pri majhni stranki, kot je naša, je treba biti še večji realisti. Zapisati pa velja, da uživa SSK velik ugled, ki si ga je pridobila z dolgoletnim prostovoljnim delom svojih iz-

naročilo.«

»K ljudem? In sama? Tega ne boš zmogla.«

»Ne vidim drugega izhoda. Razumi me vendar, mati, jaz moram k ljudem, moram!« je ponovila in vzela volneni šal za primer, da bi se zvečer zakašnila.

Mati je spoznala, da bi bilo vsako pregovarjanje zaman; kako naj ji to prepreči?

»Na, tu imaš kruh, pa vrni se pred nočjo. Nisi trdnega zdravja.«

»Mati božja to ve, pa me je vseeno izbrala.«

»Bojim se zate. Kako te bodo ljudje sprejeli? Niso vsi naklonjeni, da bi vzeli prikazanje za resnico.«

»Tudi na to sem pripravljena. Pod Marijinim varstvom sem in se ničesar ne bojim. Zbogom, mati, in bodi mirna.«

Ko je stopala mimo Tkalčeve hiše, je na klopi pod lipo sedel Jan.

»Urška, ti greš?« jo je tiho poklical.

»Da, Jan, grem. A ti danes ne moreš še z mano,« mu je z muko rekla.

»Vem, samo oviral bi te. Pozneje pa pojdem. To vem. Gotov sem tega,« je še poudaril.

»Povedala ti bom zvečer, kod vse sem hodila. Morda se boš kasneje tudi ti privadil, kot si se poti v Solkan. Še pomniš, kako ti je bilo prvič na tej poti? Sedaj pa hodiš kot po svojem dvorišču.«

voljenih in drugih predstavnikov. Z boljšo organizacijo in še večjo podporo v javnosti in pri volivcih bi lahko še napredovala in še krepkeje postavljala naše posebne zahteve in pa pri splošnih vprašanjih pazila na učinke, ki jih lahko imajo na nas kot posameznike in pa narodno skupnost.

Termocentralo bi lahko navedel kot primer strokovnega in političnega pristopa k vprašanju, ki zadeva kvaliteto življenja vsega tržaškega prebivalstva. Strokovna komisija SSK v Trstu je vprašanje preučila z znanstvenimi merili, politično vodstvo pa je s tehtnimi utemeljitvami na vseh ravneh poudarilo nasprotovanje napravi, ki bi prinesla veliko ekološko, zdravstveno in gospodarsko škodo.

Lahko bi našli še nekaj takih vidnih primerov, zaradi katerih odpade predsodek, češ da se slovenska stranka vede kot kak »etnični sindikat«. Jasno pa je, da je naša prva skrb obstoj in razvoj naše skupnosti, ki pač ob kulturi, cerkvenem življenju, športu, gospodarstvu potrebuje tudi politiko, vendar ob jasni zavesti, da je naša skupnost istočasno del širše narodne skupnosti, pa tudi italijanske državne skupnosti.

»Zbogom, Urška in veliko uspeha!«

Urška razmišlja Janove besede. Čudne so, nerazumljive. Iz razmišljanja jo zmotijo žene, ki gredo na polje.

»Urška, povej nam, kaj si videla na Skalnici? Se ti je res prikazala Mati božja?«

Bila je v Britofu, kjer peljejo ceste na vse strani. Glavna v Čepovan, potem v Gorenjo vas, ki jo vsi imenujejo le Vas, v Bitež, Dol in v Podgozd. Naslonila se je na steno, na kateri je bila naslikana sv. Uršula, ki hiti po viharnem morju v daljne kraje. Še nikdar je ni tako razumela kakor to jutro, ko je tudi sama nastopila težko pot k ljudem.

Sedaj je okrog nje že polno žena. Iz vseh hiš so prišle, za njimi je resnega obraza stopal stari Dreja. Urškin pogled se je ustavil na njegovem temnem obrazu in prirojena plašljivost jo je zmedla. Ko pa je njen pogled splaval navzgor proti Skalnici in je v duhu videla pred seboj prelepo Gospo, jo je minila negotovost in smehljaj se ji je vrnil na zbegani obraz.

»Res, prikazala se mi je in naročila, da ji sezidate hišo na gori.«

Žene so se pobožno prekrizale, a glas starca v ozadju je premotil njihovo zavzetost, da so se stresle, kot bi jih kdo zalotil v brezdelju.

(Dalje prihodnji torek)

TARGET A CAREER,
VOLUNTEER!

FILL UP
SOME OF YOUR
SUMMER FREE TIME
VOLUNTEER. WE HAVE
A VARIETY OF
ACTIVITIES TO OFFER.

THE SLOVENE HOME for the AGE
18621 NEFF RD.
CLEVELAND, OHIO 44119
496-0268